

Yleisten liikuntatilojen ja saunojen vaatimukset ja valvonta

Tähän ohjeeseen on koottu ne edellytykset ja suositukset, joihin ympäristöpalvelut kiinnittää huomiota valvoessaan olosuhteita yleisissä liikuntatiloissa (kuten kuntosaleissa, urheilu- ja jäähalleissa, jooga-, pilates, aerobic- ja tanssistudioissa, kamppailulajien saleissa sekä lasten ja nuorten sisäliikuntapaikoissa, kuten trampoliinipuissa ym.) ja saunoissa. Suunniteltaessa tiloja toiminnanharjoittajan tai suunnittelijan on hyvä olla mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yhteydessä ympäristöpalveluihin. Ympäristöpalvelut voi antaa ohjeistusta ja neuvontaa uusien tilojen suunnitelmista tai olemassa olevien tilojen tarvitsemista muutoksista.

Ohjeet perustuvat muun muassa terveydensuojelulakiin, asumisterveysasetukseen ja Valviran asumisterveysasetuksen soveltamisohjeeseen. Nämä ohjeet ovat yleisluontoisia, tarkempia lisäohjeita annetaan tapauskohtaisesti. Poikkeaminen ohjeesta edellyttää toiminnanharjoittajalta lisäperusteluja ja -selvityksiä.

Sisällys

YLEISTEN LIIKUNTATILOJEN JA SAUNOJEN VALVONTA	3
Liikuntatilat	3
Saunat	3
Muut viranomaiset	3
Terveysturvallisuuslain mukainen ilmoitus ja kohteiden perusmaksullisuus	3
Terveysturvallisuuslain mukaiset tarkastukset	5
TILOJA KOSKEVAT VAATIMUKSET	5
Vesipisteet	6
Säilytys- ja varastotilat	6
Siivous ja tekstiilihuolto	7
Wc-tilat	7
Kylpytynnyrit, porealtaat ja paljut	7
Radon	8
TOIMINTAA KOSKEVAT VAATIMUKSET	8
Omavalvonta	8
Jätehuolto	9
HUOMIOITAVAA KOHDETYYPEITTÄIN	10
Kunto- ja CrossFit-salit	10
Urheilu-, peli- ja jäähallit	10
Jooga-, pilates-, aerobic- ja tanssisalit	10
Lasten ja nuorten sisäliikuntapaikat	11
Muut liikuntatilat	11
Saunat	12
Lisätiedot	13
Linkit	13

Yleisten liikuntatilojen ja saunojen valvonta

Liikuntatilat

Liikuntatilalla tarkoitetaan tässä ohjeessa yleisiä liikuntatiloja, kuten kuntosaleja, urheilu- ja jäähalleja, jooga-, pilates-, aerobic- ja tanssistudioita, kamppailulajien saleja sekä lasten ja nuorten sisäliikuntapaikkoja, kuten trampoliinipuistoja ym. Ympäristöpalvelut antaa tarvittaessa ohjeita ja neuvontaa uusia tiloja tai toimintaa suunniteltaessa sekä olemassa olevia tiloja tai toimintaa muutettaessa.

Saunat

Saunoilla tarkoitetaan tässä ohjeessa yleisiä saunoja, kuten huoneistoja, joissa pääasiallisena toimintana on saunatoiminta, majoitushuoneistojen, liikuntatilojen tai tapahtumien yhteydessä olevia saunoja ja saunalauttoja. Yleisiin saunoihin ei lasketa kuuluvaksi yritysten ja yhdistysten saunoja, joita tarjotaan vain rajatulle asiakaskunnalle.

Muut viranomaiset

Ympäristöpalvelujen lisäksi kyseisiä tiloja koskevia asioita käsittelevät muun muassa aluehallintovirasto (AVI), Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), rakennusvalvonta ja pelastuslaitos. Tilojen käyttötarkoitukseen, ilmanvaihtoon sekä vesi- ja viemärilaitteisiin tehtävät muutokset ovat sellaisia, joiden luvanvaraisuus on selvitettävä rakennusvalvonnasta. Muutostöihin tulee olla kiinteistön omistajan lupa.

Kuluttajaturvallisuus

Kaikissa liikunta- ja saunatilojen toiminnoissa tulee huomioida myös kuluttajaturvallisuusasiat. Kuluttajaturvallisuuslakia valvoo Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes). Toiminnanharjoittajan on varmistuttava siitä, että kulutustavarasta tai kuluttajapalvelusta ei aiheudu vaaraa kenenkään terveydelle tai omaisuudelle. Toiminnanharjoittajalla on oltava riittävät ja oikeat tiedot kulutustavarasta ja kuluttajapalvelusta, ja hänen on arvioitava niihin liittyvät riskit. Toiminnanharjoittajan tulee oma-aloitteisesti ilmoittaa Tukesille, jos hänen tuotteensa tai palvelunsa saattaa aiheuttaa vaaraa. Lisätietoja [kuluttajaturvallisuudesta](#) voi lukea Tukesin internet-sivuilta, jonne erillinen linkki on tämän ohjeen lopussa.

Terveystieteiden mukainen ilmoitus ja kohteiden perusmaksullisuus

Toiminnanharjoittajan tulee tehdä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista ympäristöpalveluille terveystieteiden mukainen ilmoitus yleisölle avoimen liikuntatilan tai saunan käyttöön otosta. Ilmoitus tulee tehdä myös tapahtumissa kiertävistä yleisistä saunoista.

Ohje ilmoitusvelvollisista kohteista löytyy [Valviran soveltamisohjeesta](#), jonne erillinen linkki on tämän ohjeen lopussa.

Tarkempia ohjeita ilmoituksen tekemisestä voi lukea Helsingin kaupungin nettisivuilta. Erillinen linkki nettisivuille on tämän ohjeen lopussa. Ilmoituksen voi tehdä sähköisen ilmoituspalvelun ilpan kautta osoitteessa ilppa.fi tai käyttämällä Helsingin kaupungin omaa ilmoituslomaketta. Jälkimmäisessä tapauksessa ilmoitus lähetetään osoitteeseen: Helsingin kaupunki, Ympäristöpalvelut, PL 58235, 00099 Helsingin kaupunki tai sähköpostitse kymp.terveydensuojelu@hel.fi. Ilmoituksen käsittelystä peritään taksan mukainen maksu. Erillinen linkki taksaan on ohjeen lopussa.

Ilmoitus tulee tehdä toiminnan aloittamisesta, toiminnan olennaisesta muuttamisesta, toiminnanharjoittajan vaihtumisesta sekä toiminnan lopettamisesta.

Ilmoituksesta on käytävä ilmi:

- toiminnanharjoittajan yhteystiedot
- selvitys toimintaan varatun paikan sijainnista
- selvitys harjoitettavasta toiminnasta
- selvitys vedenhankinnasta
- selvitys ilmanvaihdosta
- selvitys viemäroinnistä
- selvitys jätehuollosta
- mahdolliset haitat ympäristöön (esimerkiksi meluhaitta)
- muut terveyshaitan ehkäisemiseksi tarpeelliset tiedot.

Ilmoituksen liitteenä tulee olla tilojen pohjapiirustus, johon on merkitty myös kalusteet. Tilojen rakennusvalvonnallinen käyttötarkoitus tulee selvittää rakennusvalvonnasta.

Myös toiminnan olennaisesta muuttamisesta tulee tehdä ilmoitus ympäristöpalveluille. Olennaisella muutoksella tarkoitetaan esim. lisätilojen käyttöönottoa tai asiakasmäärien huomattavaa lisäämistä. Menettelytapa on sama kuin edellä. Ympäristöpalveluille tulee myös ilmoittaa, mikäli tiloissa toiminnanharjoittaja vaihtuu tai toiminta lopetetaan.

Edellä mainittuja tiloja koskevien ilmoitusten käsittely sisältää tietojen rekisteröinnin valvontaviranomaisen ylläpitämään valvontakohdetietokantaan sekä huoneiston alustavan riskinarvioinnin. Ympäristöpalvelut lähettää toimijalle todistuksen ilmoituksen käsittelystä. Toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista sekä toiminnanharjoittajan vaihtumista koskevien ilmoituksen rekisteröinnistä peritään ympäristöterveydenhuollon [taksan](#) mukainen maksu. Erillinen linkki ympäristöterveydenhuollon taksaan on tämän ohjeen lopussa.

Joitakin kohdetyyppejä koskee lisäksi valvonnan perusmaksullisuus. Perusmaksu koskee esimerkiksi urheilu- ja jäähalleja sekä yleisölle avoimia liikuntatiloja, joissa on enemmän kuin yksi liikuntatila. Kuitenkin, mikäli esimerkiksi jalkapallokentän voi jakaa kahdeksi eri kentäksi siten,

että samaan aikaan harjoittelee kaksi joukkuetta, silloin tilassa tulkitaan olevan kaksi liikuntatilaa. Taulukko perusmaksuvelvollisuuden piiriin kuuluvista kohteista on terveydensuojelulain [liitteessä](#), jonne erillinen linkki on tämän ohjeen lopussa.

Rekisteröinnin jälkeen huoneistoon tehdään terveydensuojelulain mukainen suunnitelmallisen valvonnan tarkastus riskiluokituksen mukaisessa aikataulussa.

Terveydensuojelulain mukaiset tarkastukset

Kaikkiin terveydensuojelulain 13 §:n mukaisiin ilmoitusvelvollisiin toimintoihin tehdään tarkastuksia [ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman](#) mukaisesti. Erillinen linkki valvontasuunnitelmaan on tämän ohjeen lopussa. Tarkastustiheys perustuu valvottavissa kohteissa esiintyvien riskitekijöiden sekä terveyshaitan toteutumisen todennäköisyyden ja vaikuttavuuden arviointiin.

Valvonnalla pyritään ennaltaehkäisemään terveyshaittoja ja tunnistamaan niitä varhaisessa vaiheessa.

Valvontasuunnitelman mukaisista tarkastuksista laskutetaan ympäristöterveydenhuollon taksan mukaisesti. Liikuntatiloille taksassa on kaksi hintaluokkaa siten, että tarkastusmaksu urheiluhallille, jäähallille, yleisölle avoimelle kuntosalille, crossfitsalille sekä liikuntapaikalle, jossa on useita liikuntatiloja, on oma taksansa ja yhden salin liikuntatiloille omansa. Yleisten saunojen osalta tarkastusmaksu on kiinteä.

Ympäristöpalvelut tekee myös terveyshaittaepäilyyn perustuvia maksuttomia tarkastuksia. Valvonnalla pyritään ennaltaehkäisemään terveyshaittoja ja tunnistamaan niitä varhaisessa vaiheessa.

Lisäksi kohteisiin voidaan tehdä asiakirjatarkastuksia. Esimerkiksi valvontasuunnitelman mukaisien tarkastusten seurantarastukset ja kiertävien toimijoiden omavalvonnan tarkastukset tehdään asiakirjatarkastuksina. Asiakirjatarkastuksen edellytyksenä on riittävät tiedot kohteen toiminnasta ja tiloista. Toiminnanharjoittajan tulee tarvittaessa esittää, miten toimintaan ja toimitilojen olosuhteisiin vaikuttavat mahdolliset terveysriskit on tunnistettu, miten niiden vakavuus on arvioitu ja mitä riskien hallintakeinoja toiminnanharjoittaja ja työntekijät ovat ottaneet käyttöönsä (omavalvonta).

Tiloja koskevat vaatimukset

Toiminnanharjoittajan tulee toimitilaa valitessaan selvittää huoneiston soveltuvuus aiottuun käyttötarkoitukseen. Huoneistossa tulee olla toimintaan nähden riittävästi tilaa. Soveltuvuuteen vaikuttavat muun muassa rakenteiden ja pintojen kunto, vesipisteiden sijainti, ilmanvaihdon riittävyys sekä huoltosuunnitelma (nuohotaanko hormistoa säännöllisesti ja riittävän usein, huolehdi taanko venttiilien puhdistamisesta ja koneellisen tulo- ja poistoilmanvaihdon suodattimien riittävän usein vaihtamisesta).

Ilmanvaihdon tulee olla riittävä ja asumisterveysasetuksen (545/2015) soveltamisohjeen mukainen (vähintään 6 l/s/hlö). Ilman tulo- ja poistumistiet on voitava osoittaa. Koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmä on suositeltava. Muitakin ratkaisuja voidaan hyväksyä, mikäli niillä voidaan taata riittävä ja hallittu ilmanvaihto. Huoneilman kosteus ei saa olla pitkäkestoisesti niin suuri, että siitä aiheutuu rakenteissa, laitteissa taikka niiden pinnoilla mikrobikasvun riskiä.

Erityisesti liikuntatilojen akustiikkaan tulee kiinnittää huomiota. Kaikki mahdolliset akustolevyt tulee olla ehjiä ja pinnoiltaan suojattuja siten, ettei sisäpuolisia rakenteita ole näkyvissä edes reunoissa. Akustolevyissä ei saa olla pinnoittamattomia kohtia, joista on mahdollista irrota kuituja sisäilmaan. Kuidut voivat aiheuttaa tilassa oleskeleville terveyshaittaa.

Lisäksi:

- Huoneiston tulee olla vedoton. Uloskäynnistä aiheutuvaa vetoa sekä epäpuhtauksien kulkemista sisätiloihin voidaan vähentää esimerkiksi tuulikaapilla tai ilmaverholla.
- Tiloissa tulee olla riittävä yleisvalaistus.
- Seinien, lattian, kalusteiden ja lauteiden tulee olla ehjiä ja helposti puhdistettavaa materiaalia.
- Märkätilojen laatoitusten saumat ja silikonit tulee olla puhtaat ja ehjät.
- Asiakkaiden käyttöön tulee olla vaate- ja tavarasäilytystilat.
- Mikäli tiloissa käytetään viherkasveja, kasvit edellyttävät hygienian kannalta jatkuvaa huoltoa ja puhtaanapitoa.

Vesipisteet

Käsienpesua ja juomapullojen täyttöä varten on suositeltavaa olla erillinen vesipiste liikuntatilojen puolella. Toiminnanharjoittajan on hyvä seurata aistinvaraisesti talousveden lämpötilaa (veden oltava riittävän kylmää ja kuumaa), jotta vesijärjestelmistä ei aiheudu legionellariskiä. Talousveden lämpötilan laatutavoite on 1 min juoksuttamisen jälkeen alle +20 °C. Lämminvesilaitteistosta saatavan käyttöveden tulee olla vähintään +50 °C ennen vuotta 2007 rakennetuissa rakennuksissa ja +55 °C vuonna 2007 rakennetuissa rakennuksissa sekä sitä uudemmista rakennuksissa ja vesikalusteesta saatava vesi saa olla korkeintaan +65 °C. Pidempien käyttötaukojen (esim. lomien) jälkeen toiminnanharjoittajan on huolehdittava veden riittävästä juoksuttamisesta. [Lisätietoja legionellabakteereista vesijärjestelmissä](#) voi lukea Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) internet-sivuilta, jonne on erillinen linkki tämän ohjeen lopussa.

Säilytys- ja varastotilat

Huoneistossa ei tule säilyttää muita kuin toimintaan liittyviä varusteita ja välineitä. Puhtaille ja käytetyille tekstiileille (kuten pyyhkeille), liikuntavälineille ja muille tarvikkeille tulee varata riittävästi säilytystilaa. Kahvakuulille, levy- ja käsipainoille, tangoille, jumppapalloille ym. välineille tulee järjestää asianmukaiset säilytystelineet eikä niitä tule säilyttää lattiapinnalla.

Siivous ja tekstiilihuolto

Siivousvälineillä ja puhdistusaineilla tulee olla toiminnan laajuudesta riippuen joko siivouskaappi tai erillinen tila. Tilassa tulisi olla mahdollisuuksien mukaan kaatoallas, lattiakaivo, vesipiste, kivauspatteri, harja- ja moppiteline, riittävästi hyllytilaa ja poistoilmanvaihto. Siivousvälineitä ei tule säilyttää lattialla eikä niitä hygieniasyistä tule säilyttää wc-tilassa.

Siivoussuunnitelma voidaan laatia kirjallisena ja yhdistää osaksi omavalvontasuunnitelmaa.

Siivousvälineiden tulee olla puhtaita. Siivousliinat ja muut vastaavat välineet tulee pestä käytön jälkeen mahdollisimman korkeassa lämpötilassa, vähintään +60 °C:ssa, mutta mieluiten +90 °C:ssa. Vaihtoehtoisesti voi käyttää kertakäyttöisiä siivousliinoja.

Siivoussuunnitelma voidaan laatia kirjallisena ja yhdistää osaksi omavalvontasuunnitelmaa. Siivoussuunnitelmassa on hyvä kuvata siivoustiheys, käytetyt siivousvälineet ja puhdistusaineet, siivousvälineiden puhdistus ja huolto, miten tilojen ylläpito- ja tehostettu siivous järjestetään sekä kenelle ilmanvaihtventtiilien puhdistamisvastuu kuuluu. Jos kohteen siivouksesta vastaa sekä ulkopuolinen yritys että henkilökunta, tulee siivoustoimenpiteet kuvata molempien osalta.

Toiminnassa käytettävät tekstiilit tulee pestä ja kuivata koneellisesti. Puhtaat ja likaiset tekstiilit tulee säilyttää erillään toisistaan. Pyykinpesukonetta ei tule sijoittaa wc-tilaan.

Wc-tilat

Wc-tilassa tulee olla vesipiste, jota käytetään ainoastaan käsienpesuun wc-käynnin yhteydessä. Käsienpesupisteet tulee varustaa hygieenisellä käsienkuivausmahdollisuudella, esimerkiksi kertakäyttöisillä kangas- tai paperipyhkeillä sekä nestesaippualla. Wc-tilaa ei tule pitää varastointitilana. Wc-istuimen huuhtelun yhteydessä ilmaan voi levitä ulosteperäisiä mikrobeja aerosoleina, mikä saattaa aiheuttaa tavaroiden ja tarvikkeiden kontaminoitumista. Wc-tilojen siivoukseen tulee olla varattuna omat muista siivousvälineistä erotettavissa olevat (esimerkiksi värikoodatut) siivousvälineet.

Kylpytynnyrit, porealtaat ja paljut

Kylpytynnyreiden, porealtaiden ja paljujen käytössä on tärkeää niiden säännöllinen puhdistaminen ja veden laadun hygieenisestä laadusta huolehtiminen. Niiden vesi tulee vaihtaa mieluiten jokaisen käyttökerran jälkeen. Jos vettä käsitellään, veden laatua on hyvä seurata laboratorioanalyysin avulla. Asiakkaita tulee ohjeistaa hygieeniseen toimintaan käytön yhteydessä. Tarkempia ohjeita [kylpytynnyreiden ja paljujen hygieeniseen käyttöön](#) on Helsingin kaupungin nettisivuilla. Erillinen linkki sinne on myös ohjeen lopussa.

Radon

Huoneistojen sisäilman radonpitoisuus ei saa aiheuttaa terveydensuojelulain 1 §:n mukaista terveyshaittaa. Radonpitoisuus tulee tarvittaessa selvittää asianmukaisin mittauksin, jos tiloista ei ole saatavilla aikaisempaa mittaustietoa. Radonpitoisuuden selvittäminen kuuluu kiinteistönomistajan tai toiminnanharjoittajan vastuulle. [Säteilyturvakeskuksen \(STUK\) internet-sivuilla](#) on lisätietoja sekä toimintaohjeita mittauksen suorittamiseen. Erillinen linkki STUK:n radon-sivuille on tämän ohjeen lopussa. On hyvä huomioida, että radonmittauksia voidaan tehdä vain syys-touku-kuun välillä ja mittaus kestää 2–3 kuukautta.

Toimintaa koskevat vaatimukset

Terveydensuojelulain 2 §:n mukaan toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy.

Oma- ja valvonta

Terveydensuojelulain 2 §:n mukaan toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy. Toiminnanharjoittajan on tunnistettava toiminnan ja toimintilojen olosuhteiden mahdolliset terveysriskit sekä pystyttävä kertomaan, miten nämä riskit on pyritty minimoimaan/estämään (oma- ja valvonta). Kohteilla tulee olla oma- ja valvontasuunnitelma, jota tulee noudattaa toiminnassa. Ympäristöpalvelut suosittelee oma- ja valvontasuunnitelman laatimista kirjallisena.

Oma- ja valvontasuunnitelmassa on huomioitava toiminta sekä toiminnan riskitekijät ja niiden ennaltaehkäisy. Tiedot huoneiston teknisestä soveltuvuudesta, kuten ilmanvaihdon riittävyys, huolto-suunnitelma (muun muassa tiedot hormiston nuohouksesta, venttiilien puhdistamisesta, koneellisen tulo- ja poistoilmanvaihdon suodattimien vaihtovälistä) ja selvitys kiinteistöön tehdyistä korjauksista sekä tulevista korjauksista on hyvä sisällyttää oma- ja valvontasuunnitelmaan. Myös isännöitsijän/huollon yhteystiedot tulee olla tiedossa. Toiminnanharjoittajan tulee ottaa toiminnassaan ja oma- ja valvonnassaan huomioon yleisen hygienian edistäminen ja mahdollisten tartuntariskien leviämisen ehkäiseminen myös erityistilanteissa (esimerkiksi epidemia). Oma- ja valvontasuunnitelmaa tulee ylläpitää ja päivittää aina tarvittaessa ja siinä tulee huomioida ennalta erityistilanteissa tehtävät toimenpiteet. Oma- ja valvontasuunnitelma tulee olla kaikkien työntekijöiden käytettävissä.

Toiminnan kuvaus ja tilat:

- tiloissa tarjottava toiminta/palvelu
- toiminta-ajat
- henkilömäärät
- wc-istuinten ja vesipisteiden määrät
- siivous- ja tekstiilihuolto

- toiminnassa käytettävät laitteet
- liikuntavälineiden ja –laitteiden kosketuspintojen ja pintojen puhdistaminen ja desinfiointi
- tilojen terveydelliset olosuhteet, kuten ilmanvaihto, lämpöolot, melu, radonpitoisuus ja valaistus.

Toiminnan riskitekijät:

- sijainti ja ympäristö
- toiminnot, joihin sisältyy terveystarve
- herkäät väestö- ja riskiryhmät
- toiminnassa ja tiloissa tapahtuvat muutokset
- huoneiston korjaustarpeet
- pintojen ja tilojen helposti puhtaana pidettävyys
- haittaeläimet
- erityistilanteet.

Toiminnan riskitekijöiden ennaltaehkäisy:

- toiminta ja tilojen riittävyys sekä soveltuvuus toimintaan nähden
- henkilökunnan perehdytys ja asiakkaiden ohjeistus
- sidosryhmien välinen yhteistyö ja viestintä
- tilojen ylläpito, siisteys, järjestys ja hygieenisuus (siivoussuunnitelma ja sen toteutumisen seuranta)
- kiinteistön ja teknisten laitteiden huoltosuunnitelmat
- toiminnassa käytettävien laitteiden toimivuuden seuranta
- sisäilmaongelmissa toimiminen ja milloin on syytä epäillä sisäilmaongelmaa
- epidemioihin ja muihin häiriötilanteisiin varautuminen
- haittaeläinten torjunta
- talous- ja käyttöveden lämpötilojen ja talousveden laadun säännöllinen seuranta
- varautuminen erityistilanteisiin.

Myös siivoussuunnitelma on hyvä laatia kirjallisena ja liittää se omavalvontasuunnitelmaan.

Jätehuolto

Terveydensuojelun näkökulmasta jätehuolto on järjestettävä siten, ettei jätteistä aiheudu terveyshaittaa jätehuollon missään vaiheessa. Toiminnasta syntyneet jätteet tulee säilyttää ennen pois kuljettamista asianmukaisesti niin, ettei niistä pääse syntymään terveys- tai hajuhaittaa. Myös haittaeläinten pääsy jäteastioihin on estettävä huolehtimalla siitä, että jäteastiat ovat ehjiä ja ne tyhjennetään niin usein, että jäteastioiden kannet saadaan aina kiinni.

Toiminnanharjoittajan tulee varautua myös haitta- ja tuhoeläinten sekä syöpäläisten torjuntaan. Mahdolliset haitta-, tuhoeläin- ja syöpäläisriskit tulee tunnistaa ja aina tarpeen mukaan huolehtia niiden torjunnasta.

Huomioitavaa kohdetyypeittäin

Kaikkia kohdetyyppejä koskevat yleiset liikuntatiloja ja saunoja koskevat vaatimukset, mutta tähän on koottu erityistä huomioitavaa kohdetyypeittäin.

Kunto- ja CrossFit-salit

Kunto- ja CrossFit-saleilla tarkoitetaan liikuntatiloja, joissa käytetään kuntoilulaitteita ja –välineitä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä laitteiden ja kuntoiluvälineiden siisteyteen ja puhtauteen sekä mahdollisiin meluhaittoihin. Kunto- ja CrossFit-salien vapaapainojen alueet ja rakenteisiin (esim. seinään) kiinnitettävien telien kiinnikkeet tulee suunnitella ja toteuttaa siten, ettei painojen lattialle putoamisesta ja telien kolinasta aiheudu meluhaittaa viereisiin tiloihin ja/tai asuntoihin esimerkiksi runkoääninä.

Toimijalla tulee olla suunnitelma, miten laitteet ja välineet puhdistetaan käyttäjien välillä. Toimijan tulee huolehtia, että kuntoilulaitteet ja –välineet puhdistetaan säännöllisesti. Lisäksi asiakkaille on varattava desinfiointi-/puhdistusainetta suihkupullossa, jolla he voivat itse desinfoida/puhdistaa laitteita ja välineitä. Kaikki kuntoiluvälineet (mukaan lukien jumppapallot, -kepit ja matot) on säilytettävä asianmukaisesti sopivissa telineissä tai pidikkeissä.

Ilmanvaihtosuodattimien vaihtovälin on oltava riittävän tiheä erityisesti saleilla, missä käytetään magnesiumjauhetta. Magnesiumjauheen korvaamista nestemäisellä magnesiumilla tulee harkita pölyhaittojen ehkäisemiseksi siellä, missä se on mahdollista.

Urheilu-, peli- ja jäähallit

Urheilu-, peli- ja jäähalleilla tarkoitetaan sisäliikuntahalleja, joissa harjoitetaan yleisurheilua, pelataan pallopelejä (kuten tennis, pöytätennis, sulkapallo, padel, jalkapallo tai lentopallo) tai jääkiekkoa.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää käytettävien varusteiden (kuten mailojen ja pallojen) puhtauteen, kuntoon ja asianmukaiseen säilytykseen. Yleisötilat, kuten katsomot, on myös pidettävä siisteinä, katsomopenkit puhtaina ja niiden rakenteet kunnossa.

Jooga-, pilates-, aerobic- ja tanssisalit

Jooga-, pilates-, aerobic- ja tanssisaleilla tarkoitetaan tiloja, joissa kyseisiä lajeja harjoitetaan. Harjoittelussa voidaan käyttää lisäksi välineitä, kuten joogamattoja, -liinoja ja –tiiliä, tanssitanakoja, jumppapalloja ja kuminauhoja. Erityistä huomiota on kiinnitettävä käytettävien tekstiilien ja välineiden puhtauteen ja hyväkuntoisuuteen sekä niiden asianmukaiseen säilytykseen. Toiminnasta ei saa aiheutua meluhaittaa.

Lasten ja nuorten sisäliikuntapaikat

Lasten ja nuorten sisäliikuntapaikoilla tarkoitetaan esimerkiksi sisäleikkipuistoja ja trampoliinipuistoja yms. Erityistä huomiota on kiinnitettävä erilaisten pintojen, esimerkiksi pehmustettujen pintojen, pelipöytien, lelujen, tikkaiden ja portaiden puhdistamiseen.

Muut liikuntatilat

Taistelun- ja kamppailulajien salit

Taistelun- ja kamppailulajeja, kuten nyrkkeilyä, painia, judoa, karatea tai taekwondoja, harjoitetaan usein lajeille ominaisissa tiloissa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää varusteiden, kuten kypärien, nyrkkeilyhanskojen ja muiden suojusten, sekä mattojen ja tatamien hyvään kuntoon ja puhtauteen. Lainattavien nyrkkeilyhanskojen kanssa on hyvä olla tarjolla niiden sisällä käytettäviä kertakäyttöhanskoja. Välineet on säilytettävä niille varatuissa paikoissa. Rakenteiden tulee olla sellaiset, ettei lajien harjoittamisesta aiheudu meluhaittaa viereisiin tiloihin ja/tai asuntoihin.

Beach volley-kenttä sisätiloissa

Beach volleyn harjoittamisessa sisätiloissa erityistä huomiota tulee kiinnittää hiekan oikeanlaiseen rakenteeseen, ettei siitä aiheudu pelaajille loukkaantumisvaaraa. Hiekan pölyämisestä aiheutuvia haittoja tulee ehkäistä mahdollisuuksien mukaan. Lisäksi ilmanvaihdon tulee olla riittävän tehokas ja ilmanvaihtosuodattimien vaihtovälin riittävän tiheä. Pelipallojen puhtaudesta ja niiden pintojen hyvästä kunnosta tulee varmistua.

Kiipeilyhallit

Kiipeilyhalleilla tarkoitetaan tiloja, joissa harjoitetaan seinäkiipeilyä köysien tai itsevarmistavien laitteiden avulla tai boulderointia. Erityistä huomiota tulee kiinnittää vuokravarusteiden, kuten köysien, valjaiden ja kenkien kuntoon, puhtauteen ja säilytykseen. Toiminnasta ei saa aiheutua meluhaittaa.

Toimijan tulee huolehtia, että kiipeilyotteet, köydet ja valjaat puhdistetaan säännöllisesti. Myös alastulopatjoja tulee huoltaa ja puhdistaa säännöllisesti. Lisäksi seinien päällyksiä ja niiden takaa tulee puhdistaa pölyistä säännöllisesti. Ilmanvaihtosuodattimien vaihtovälin on oltava riittävän tiheä erityisesti magnesiumjauheesta aiheutuvan pölyn vuoksi.

Saunat

Saunatoiminta pääasiallisena toimintana, majoitustilojen ja liikuntatilojen saunat sekä muut yleiset saunat

Erityistä huomiota on kiinnitettävä lauteiden ja laudesuojien kuntoon ja puhtauteen. Hyvän hygieniatason ylläpitämiseksi suositellaan peflettien käyttöä. Saunatiloissa on käytettävä helposti puhdastaan pidettäviä materiaaleja.

Saunan puhdistukseen tulee käyttää soveltuvaa desinfioivaa pesuainetta. Saunan puhdistamisen yhteydessä on suositeltavaa käyttää lisävaloa. Saunatilojen tulee saada kuivua riittävästi saunojen jälkeen, mikä voidaan varmistaa pitämällä kiuas lämpimänä riittävän pitkään saunomisajan päättymisen jälkeen. Mikäli sauna on jatkuvasti päällä, tulee kuitenkin myös varmistaa, etteivät saunan puurakenteet pääse kuivumaan siinä määrin, että siitä aiheutuu rakenteille vaurioita. Lauderakenteiden tulee olla sellaiset, että lauteiden puhdistaminen myös niiden alapuolelta onnistuu. Lisäksi rakenteet eivät saa olla niin umpinaisia, että saunan lattian puhdistaminen lauderakenteiden alta on mahdotonta.

Erillisten saunarakennusten (kuten rantasaunojen) yhteydessä on oltava peseytymismahdollisuus. Peseytymiseen ja löylynheittoon on tarjottava muuta kuin merivettä. Löylyvesi on vaihdettava ja löylyastia on puhdistettava päivittäin.

Saunojen välittömässä läheisyydessä on oltava käymälä ja hygieeninen käsienpesumahdollisuus. Saunan jätevedet tulee ohjata jätevesiviemäriin (ei hulevesiviemäriin). Poltettavan materiaalin tulee olla kuivaa ja puhdasta. Linkki tarkempaan ohjeeseen [tulisijan](#) käytöstä on tämän ohjeen lopussa.

Saunat tapahtumien yhteydessä ja liikuteltavat saunat

Toiminnanharjoittajan tulee selvittää etukäteen, voiko saunan liittää yleiseen vesijohtoon ja viemäriin. Mikäli tämä ei ole mahdollista, pesuveden voi tuoda paikalle esimerkiksi puhtasvesisäiliöissä ja kerätä jätevedet säiliöön. Jätevesien johtamisen ja käsittelyn osalta kannattaa olla yhteydessä HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymään. Linkki HSY Helsingin seudun ympäristöpalveluihin on tämän ohjeen lopussa.

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava, että saunassa tai sen läheisyydessä on suihku tai muu peseytymismahdollisuus, pukeutumispaikka, wc-tila ja käsienpesupaikka. Toiminnasta ei saa aiheutua melu- eikä ympäristöhaittaa. Tapahtuman järjestäjän kanssa on hyvä etukäteen miettiä myös jätehuollon järjestäminen. Saunalautojen kohdalla toiminnanharjoittajan tulee varmistua siitä, ettei merivedessä uimisesta tai peseytymisestä aiheudu asiakkaille terveyshaittaa (esim. sinilevä). Saunatilojen pintojen on oltava ehjiä ja helposti puhtaana pidettäviä. Saunatilojen siivous on suunniteltava etukäteen odotetun kävijämäärän mukaan. Helsingin ulkopuolisten toimijoiden tulee ennen toiminnan aloittamista selvittää, onko tarpeen tehdä terveydensuojelulain 13 §:n mukainen ilmoitus omaan kotikuntaan.

Lisätietoja:

- Terveydensuojelulaki (763/1994)
- Terveydensuojeluasetus (1280/1994)
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista (545/2015)
- Asumisterveysasetuksen soveltamisohjeet (Ohje 8/2016, osat I – V, Valvira)
- Valviran terveydensuojelun valvontaohjeisto
- Säteilylaki 859/2018
- Jätelaki 646/2011
- Ympäristöministeriön asetus rakennusten vesi- ja viemärilaitteistoista (1047/2017)
- Pääkaupunkiseudun ja Kirkkonummen yleiset jätehuoltomääräykset
- Kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011)

Linkkejä:

- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes): [Tuotteet ja palvelut | Turvallisuus- ja kemikaalivirasto \(Tukes\)](#)
- Terveydensuojelulain 13 §:n mukainen ilmoituslomake: [Ilmoitukset ja ohjeet | Helsingin kaupunki](#)
- Terveydensuojelulain 13 §:n mukaisen ilmoitusvelvollisuuden soveltamisohje (Valvira): [Terveydensuojelulain 13 §:n mukaisen ilmoitusvelvollisuuden soveltamisohje](#)
- Terveydensuojelulain mukainen perusmaksuvelvollisuus kohdetyypeittäin: [Velvollisuus ilmoittaa toimipaikan käyttöönotosta tai toiminnan aloittamisesta sekä velvollisuus suorittaa valvonnan perusmaksu](#)
- Ympäristöterveydenhuollon taksa: [ymparistoterveydenhuollon-taksa.pdf \(hel.fi\)](#)
- Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma: [ymparistoterveydenhuollon-valvontasuunnitelma.pdf \(hel.fi\)](#)
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL): Legionellabakteerit vesijärjestelmissä: [Legionella-bakteerit vesijärjestelmissä - THL](#)
- Hygieniahje kylpytynnyreille (Helsingin kaupunki): [Kylpytynnyri ohje.pdf \(hel.fi\)](#)
- Säteilyturvakeskus (STUK), Radon: [Radon - STUK](#)
- HSY - Tulisijan käyttö: [Tulisijan käyttö](#)
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL), Käsienpesu: [Käsienpesu, yskiminen ja maski - THL](#)
- HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut: [Etusivu - HSY](#)